

Asia: VN/1453/2025

Lausuntopyyntö pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan taho

Kaupunki, kunta tai maakunta

Mikäli vastasit "muu taho", voit tarkentaa vastaustasi tässä

-

LAUSUNTO

-

Mikäli vastasit yhtyväsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse

-

1) Huomioita pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman taustalla olevista vaihtoehtoisista skenaarioista (suunnitelman luku 2)

Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman skenaariomallinnukset ja tausta-analyysit on laadittu vuosina 2024–2025 tutkimushankkeessa nimeltä Kansallisen energia- ja ilmastopolitiikan uudet toimet ja skenaariot (KEITO). KEITO-hankkeessa tarkastellut skenaariot ovat Suomi edellä -skenaario (FIN), Markkinat edellä -skenaario (BIZ), Ympäristö edellä -skenaario (ENV) ja Yhteiskunta edellä -skenaario (PPL). Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelman luonnoksessa skenaariot on esitelty yleispiirteisesti, joten tarkempaa kommentointia varten lausunnon antajan pitäisi tutustua KEITO-hankkeen raportteihin. Vaihtoehtoisten skenaarioiden yhteenvedosta ja johtopäätöksistä selviää kuitenkin oleelliset asiat. Suomen tulisi ilmastolain mukaan saavuttaa nettonegatiiviset päästötavoitteet jo vuoden 2035 jälkeen, joka toteutuu ainoastaan Ympäristö edellä (ENV) - skenaariossa. Yhteiskunta edellä (PPL) -skenaariossa nettonegatiiviset päästöt kuitenkin saavutetaan hieman vuoden 2040 jälkeen sekä Markkinat edellä (BIZ) ja Suomi edellä (FIN) -skenaarioissa ennen vuotta 2050. Nielujen aikaansaamat poistumat kasvavat ja päästöt vähenevät edelleen kaikissa skenaarioissa hiilineutraaliuuden saavuttamisen jälkeen.

Skenaariotarkastelun perusteella todetaan, että Suomen on hyvin haasteellista saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Ilmastopaneelin mukaan edellytyksenä on, että maankäyttösektorilla ryhdytään viivyttlemättä korjaaviin toimiin, taakanjakosektorilla otetaan välittömästi käyttöön vahvempia ohjauskeinoja muun muassa liikenteen ja maatalouden päästöjen hillitsemiseksi, päästökaupparektorilla toimivien suurten päästäjien puhtaat investoinnit etenevät suotuisasti aikataulussa ja teknologisia nieluja saadaan aikaiseksi vuoteen 2035 mennessä.

2) Huomioita toimialakohtaisista etenemisvaihtoehdoista (suunnitelman luku 3)

Energiajärjestelmä

Uusiutuvan energian osuuden kasvu jatkuu kaikissa skenaarioissa huomattavana. Kasvu on merkittävintä Markkinat edellä (BIZ) -vaihtoehdossa ja jonkin verran maltillisempaa Suomi edellä (FIN) ja Yhteiskunta edellä (PPL) -vaihtoehdoissa. Ympäristö edellä (ENV) -vaihtoehdossa kasvu on selvästi matalinta.

Uusiutuvassa energiatuotannossa merituulivoiman investointien oletetaan tulevan jo 2030-luvulla laajassa mitassa kannattavaksi ja eri skenaarioissa merituulivoiman tuotannon osuus on mittava. Satakunnassa tunnustetaan merituulivoiman tärkeys ja kehittämisen hidasteet. Merituulivoiman kehittämisessä tulee huomioida sähkön kysynnän tarpeet ja mahdollisuus merituulivoima-alueiden tuottaman sähkön siirtämiseen osin suoraan kulutuskohteisiin. Satakuntaliiton näkemyksen mukaan merituulivoiman kehittämisen yhteydessä on tärkeää huomioida myös muut merelliset toiminnot ja Suomen huoltovarmuuden ja turvallisuuden kannalta keskeiset tekijät sekä varmistaa riittävät osallistumisen ja vuorovaikutuksen mahdollisuudet. Merituulivoiman kehittämisedellytyksiä on parannettava nopealla aikataululla. Merituulivoimaa kehittäessä tulee varmistaa meriympäristön tutkimuksen ja seurannan kehittäminen ja resurssointi sekä yhteistyö muiden valtioiden kanssa. Lisäksi merituulivoiman verotuksen sääntely on tärkeää saada voimaan mahdollisimman ripeästi, jotta toimintaympäristö on ennakoitava ja selkeä käynnistyviä kilpailutuksia varten.

Liikenne

Liikenteen hiilidioksidipäästöt vähenisivät nopeimmin vaihtoehdoissa, joissa panostettaisiin teknologisiin ratkaisuihin (Markkinat edellä -skenaario, BIZ) tai päästöttömiin synteettisiin ja sähköpolttoaineisiin sekä biopolttoaineisiin (Suomi edellä -skenaario, FIN). Liikenteen hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen tähtäävissä toimissa on huomioitava alueelliset eroavaisuudet. Liikenteen sähköistymisen tahdissa on havaittu alueellisia eroja, joten jatkossa on selvitettävä, miten turvataan yhtäläiset mahdollisuudet sähköisen liikenteen käyttöönottamiseksi, etteivät maan eri osat jää kehityksestä jälkeen esimerkiksi latausinfraan alihittymisen vuoksi. Erityistä huomiota tulee kiinnittää vientiin painottuvissa satamamaakunnissa raskaan liikenteen sähköistymisen tarpeisiin.

Maatalous

Maatalouden päästökehitys vaihtelee vaihtoehtoisissa skenaarioissa merkittävästi. Suomi edellä (FIN) -skenaarioissa päästöt eivät juuri vähene ja Ympäristö edellä (ENV) – skenaariossa päästöt

vähenevät selvästi. Päästövähennykset edellyttävät maatalouden elinkeinoharjoittajien toimenpiteitä ja sitoutumista. Satakunnassa kestävä ruokaketjun taustalla on merkittävää maataloutta, mikä on oleellinen osa kansallista huoltovarmuutta. Toimenpiteissä tulee huomioida alueelliset erityispiirteet ja viljelijöiden sopeutuminen on otettava huomioon. Myös kalatalous tulee ottaa huomioon, kun tarkastellaan alkutuotannon päästöjä, huoltovarmuutta ja mahdollisia toimenpiteitä.

3) Huomioita kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien ja nieluja vahvistavien menetelmien kehitysnäkymistä (suunnitelman luku 4)

Tekniset hiilinielut

Luonnon hiilinielujen säilyttäminen ja kehittäminen tulee olla ilmastopolitiikan perustana ja lähtökohtana. Kuitenkin luonnon hiilinielujen ohella tulee teknisten hiilinielujen kuten bioenergiaan perustuvan hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin teknologioiden kehittämiseen panostaa merkittävästi. Satakunnassa on potentiaalista teollisuutta teknisten hiilinielujen teknologian kehittämiseksi. Biogeenisen hiilidioksidin talteenoton ja hyödyntämisen pilotointi tulee kohdistaa alueille, joilla on valmiuksia yhdistää CCS/CCU-teknologiat vetytalouden ratkaisuihin, kuten Satakunnassa.

Satakunnassa on valmiuksia käynnistää BECCS- ja BECCU-hankkeita osana teollisuuden vihreää siirtymää. Satakunnassa toimii merkittävä elintarviketeollisuuden keskittymä, ja osa yrityksistä sijoittuu saman 20 kilometrin saavutettavuusalueen piiriin. Tällaisen potentiaalin tunnistaminen on tärkeää strategisella tasolla ja on varmistettava, että rahoitus- ja regulaatiokäytännöt tukevat hankkeiden käynnistämistä merkittävillä alueilla.

Sähköistyminen

Markkinat edellä -skenaariossa (BIZ) ja Suomi edellä -skenaariossa (FIN) sähkönkulutus kasvaa voimakkaammin (noin 160 TWh vuonna 2040), mutta jää silti merkittävästi alhaisemmaksi kuin Fingridin voimakkaan sähkönkulutuksen kasvun skenaariot vuonna 2040 (Sähköä dataksi 213 TWh ja Vedystä valtavirtaa 267 TWh).

Satakuntaliitto pitää suunnitelman koontia Fingridin tunnistamista kantaverkon lisävahvistustarpeista tärkeinä. Sähköistymisen kehitysnäkymiä tulee kuitenkin tarkasti ennakoida ja sähkön kysynnän tarpeita tarkastella suhteessa Fingridin kehitysnäkymiin. Sähkön siirtämistä osin suoraan tuotantoalueen lähellä sijaitseviin kulutuskohteisiin tulee tarkastella ensisijaisena vaihtoehtona.

Vetyteknologia

Suunnitelmassa on tunnistettu Pohjanlahden ympäristö ja seudulla toimivat metalliteollisuuden laitokset maantieteellisesti keskeiseksi alueeksi, josta vetyverkkojen kehitys alkaisi. Satakunnassa sijaitsee Suomen ensimmäinen vetytuotantolaitos ja merkittävää metalliteollisuutta, joten

Satakuntaliitto pitää maakunnan potentiaalin hyödyntämistä vetyverkon kehittämisessä erittäin tärkeänä.

Johtopäätökset

Suunnitelman keskeisin haaste on hiilineutraaliuuden saavuttamisessa vuoteen 2035. Maankäyttösektori kääntyy nieluksi kaikissa muissa paitsi Markkinat edellä -skenaariossa (BIZ). Muissa skenaarioissa hakkuiden määrää rajoitetaan. Huomionarvoista kuitenkin on, että jopa huoltovarmuutta ja omavaraisuutta koskevassa Suomi edellä -skenaariossa (FIN) metsät kääntyvät hiilinieluksi.

4) Puuttuuko suunnitelmassa kuvattujen kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien ja nieluja vahvistavien menetelmien joukosta joku keskeinen menetelmä (suunnitelman luku 4)?

-

5) Muita huomioita pitkänaikavälin ilmastosuunnitelman luonnoksesta

Satakuntaliitto muistuttaa, että ilmastolain kirjaukset sitovat valtiota. Ilmastolain hiilineutraaliustavoite vuoteen 2035 mennessä on oikeudellisen vastuun kysymys, myös kansainvälisellä tasolla. Luonnos aiheuttaa huolta siitä, tullaanko hiilineutraaliustavoitteeseen pääsemään.

Roslöf Susanna
Satakuntaliitto